

FUNDAMENTAREA EXERCITIULUI DE FORESIGHT

*Sergiu PORCESCU¹
Dan GROSU²*

THE METHODOLOGY OF A FORESIGHT EXERCISE

Nowadays, science and innovation represent the premises for a sustainable growth. In order to identify their role in tackling the modern challenges there is a need to have a vision on their further development. In the concrete case of the Republic of Moldova, a national foresight exercise for this area could be a proper mechanism for involving all stakeholders in shaping the future model for science management, based on different scenarios. One of the possible outputs of this process could be the Strategy on science and innovations until 2020.

Sistemul de cercetare și inovare din Republica Moldova a cunoscut două etape distincte de dezvoltare:

➤ 1990 – 2004, etapă caracterizată prin excluderea sferei de cercetare din rândul priorităților naționale de dezvoltare, subfinanțarea instituțiilor de cercetare și ineficiența utilizării acestor resurse, exodul cercetătorilor (brain drain și brain lost), lipsa unui sistem instituțional eficient de gestionare a sferei de cercetare, modificări frecvente ale cadrului normativ în domeniu.

➤ 2004 – prezent, perioadă în care a fost adoptat Codul cu privire la știință și inovare, a fost optimizat sistemul instituțional, fiind introduse elemente ale managementului modern în cadrul organizațiilor din sfera de cercetare-inovare, a crescut ponderea alocațiilor bugetare în cercetare, a fost creat cadrul necesar pentru inovare și transfer tehnologic, a crescut cota tinerilor din totalul personalului încadrat în domeniul științific, au fost reglementate relațiile cu celelalte autorități publice etc. Negocierea și semnarea unui Acord de parteneriat cu Guvernul a permis stabilirea unor direcții prioritare de cercetare acceptate de ambele părți, dar și stipularea volumului de finanțare alocat din cadrul bugetului public.

¹ Doctorand, Institutul de Integrare Europeană și Științe Politice a AȘM, email: cip@asm.md,

² Doctorand, Școala Națională de Științe Politice și Administrative, București (România) email: dan.grosu.08@gmail.com,

Pe parcursul anilor 2006-2009, modelul autohton de gestionare a activităților de cercetare-inovare a fost expertizat în câteva rânduri de diverse organisme internaționale de profil, care au stabilit viabilitatea acestuia în condițiile Republicii Moldova.

În această ordine de idei, din momentul în care s-a reușit atenuarea efectelor negative din cadrul sistemului de cercetare-inovare și plasarea științei pe o traiectorie ascendentă, urmare a reformelor demarate după anul 2004, se impune necesitatea elaborării unei viziuni coerente asupra dezvoltării domeniului respectiv pe termen mediu și, în special, pe durată lungă.

De asemenea, în contextul negocierii asocierii Republicii Moldova la Programul Cadru 7 al UE pentru știință și dezvoltare tehnologică, este necesară crearea unui cadru strategic pentru integrarea comunității științifice din Moldova în spațiul european de cercetare.

Asupra cunoașterii prospective

Interesul pentru studierea viitorului nu este nou. Oamenii și-au folosit dintotdeauna rațiunea și imaginația pentru a înțelege ce a fost, ce este și ce va fi. În fapt, există trei vise ale umanității ale căror origini se pierd în negura veacurilor: să transforme plumbul în aur, să obțină nemurirea și să cunoască viitorul. Poate că nu s-a reușit încă transformarea plumbului în aur, dar progresele științei au permis deja obținerea unor materiale mult mai valoroase decât aurul. Iar progresele în medicină și genetică fac să se întrevadă prelungirea vieții ființei umane dincolo de imaginabil. Numai cei care se ocupă cu ghicitul viitorului nu stau prea bine.

Trăim într-o lume din ce în ce mai complexă. Societatea Informatică și fenomenul globalizării produc noi provocări, dar și noi oportunități. În acest context, este evident că, de foarte multe ori, oamenii politici au adoptat decizii importante fără să înțeleagă în întregime rezultatul final al acțiunilor lor și fără o analiză sistematică a opțiunilor care le stăteau la dispoziție. Nu au făcut acest lucru din ignoranță sau din indiferență față de importanța planificării pe termen lung, dar eșecurile unor demersuri anterioare, întemeiate pe prognoză și planificare, au avut un efect descurajant. O lungă istorie a prognozelor compromise a condus la credința că viitorul nu poate fi prezis într-o marjă de eroare controlabilă. Că modelele utilizate nu au fost suficient de robuste. Prin urmare, în loc să căutăm răspunsuri sub forma unor predicții pe termen lung, vom încerca să găsim modalități de identificare a întrebărilor corecte privind felul în care va arăta viitorul și contextul optim pentru obținerea

soluțiilor. Acestea sunt exercițiile de foresight, instrumente politice pentru extragerea sistematică a cunoașterii prospective de la comunități de experți care dețin cunoștințe relevante pentru formarea politicilor dintr-un domeniu și modelarea unei viziuni strategice pe termen mediu și lung.

Evaluarea viitorului ar trebui să conducă la adoptarea unor decizii mai bune de către oamenii politici. Un element cheie al viitorului este că acesta va fi modelat de deciziile unor oameni care vor trăi peste ani sau decenii de acum încolo. Prin urmare, sarcina noastră este să „identificăm, evaluăm și selectăm acțiuni care vor avea loc într-un interval scurt de timp și care vor limita opțiunile generațiilor viitoare” (Lempert, Popper și Bankes, 2003). Ne aflăm în fața unui tip de problemă care impune identificarea de soluții în condiții de profundă incertitudine. Profeții și ghicitorii – predecesorii consilierilor și analiștilor din ziua de azi – au încercat să rezolve acest gen de probleme, oferind descrieri bine conturate ale viitorului care sugerau coduri de comportament sau direcții de acțiune. Principala utilitate a acestor narative consta în evaluarea opțiunilor pe termen lung și identificarea acțiunilor considerate optime.

În vremuri moderne, au apărut studii prospective care reprezentau speculații asupra viitorului, făcute de un individ sau de un grup foarte restrâns de persoane. Dar factorii care afectează viitorul se găsesc, de obicei, în afara domeniului de expertiză al unui mic grup de experți, astfel încât au fost necesare noi metodologii pentru a putea consulta un număr mai mare de persoane și a le combina cunoștințele pentru a obține predicții pe termen lung. Așa s-a născut tehnica Delphi în anii 1950, ca instrument care permite amestecul unor puncte de vedere distincte, provenind din domenii diferite ale cunoașterii. Totuși, utilizarea acestei tehnici pentru sintetizarea unor predicții pe termen lung și-a dovedit limitele de nenumărate ori. Problema era că asupra evenimentelor care trebuiau examinate nu puteau fi emise judecăți nici măcar de către experți bine informați. Prin urmare, deși tehnica Delphi oferea un consens probabilistic și o formă sistematică de a extrage cunoaștere de la un grup de experți, nu exista nicio garanție că viitorul avea să se desfășoare într-un mod apropiat de predicții. Astfel de prognoze tehnologice pot fi utile atunci când abordează probleme situate într-un orizont prognozabil, dar dincolo de acesta se găsește spațiul interacțiunii și negocierilor. Problema nu mai este „Ce ne rezervă viitorul?”, ci „Cum să alegem acele acțiuni care sunt consistente și comparabile cu așteptările realiste pe termen lung?”.

Exercițiile de foresight vizează negocierea și medierea în grupuri de experți cu specializări în domenii diferite, mai degrabă decât consensul, încercând să creeze viziuni strategice ale unui viitor pe termen lung. Deși obținerea consensului nu este ignorată, accentul în metodologiile exercițiilor de foresight cade pe procesul deliberativ, pe dezvăluirea conflictelor structurale și pe determinarea celor mai bune căi către soluțiile ideale. Astfel că exercițiile de foresight iau forma unor succesiuni de dialoguri ale politicilor, o metodă de prevenire / rezolvare a conflictelor care produce recomandări regulatorii și alianțe între experți capabili să influențeze procesul decizional.

Înțelegerea exercițiilor de foresight, a elementelor normative și a funcționării lor, presupune examinarea unui tip particular de cunoaștere, numită *cunoaștere prospectivă*, rezultând din forme foarte particulare de raționament. De cele mai multe ori, aceste forme de raționament includ analogii, identificând posibile oportunități și amenințări viitoare prin analogie cu oportunități și amenințări cunoscute. Nimic surprinzător, căci creatorii exercițiilor de foresight sunt japonezii, care au o predispoziție spre raționamente analogice. De asemenea, raționamentele contra-factuale sunt frecvente atunci când se încearcă găsirea răspunsurilor la întrebări de tipul „ce se va întâmpla dacă?”. Schomberg (2005) citează în acest sens tentativele de a identifica oportunitățile și amenințările relative la dezvoltarea bio-tehnologiilor pe baza experiențelor legate de dezvoltarea tehnologiilor nucleare, ori investigarea prospectivă a nano-tehnologiilor pe baza experiențelor acumulate odată cu evoluția bio-tehnologiilor. Raționamentele analogice și contra-factuale nu permit prognoze, oferind, în schimb, afirmații prospective plauzabile, care pot dobândi ori pierde substanță în funcție de cercetări care susțin anumite paradigme, bazate pe astfel de afirmații. Din nou, Schomberg (2005) oferă exemplul „efectului de seră”, un raționament analogic care afirmă că încălzirea globală este plauzabilă. Analogia este susținută de observarea creșterii temperaturii pe parcursul ultimului deceniu, dar această bază empirică nu este suficientă pentru a demonstra „efectul de seră”, întrucât pot exista și alte explicații.

Cunoașterea prospectivă se diferențiază de cunoașterea științifică „normală”, apropiindu-se de ceea ce Funtowicz și Ravetz (1994) definesc prin „știință post-normală”, dedicată „gestionării științifice a incertitudinii” și a „structurilor intelectuale care reflectă modalități distincte pentru

rezolvarea problemelor”. Schomberg (2005) propune șapte diferențe fundamentale între cunoașterea științifică și cunoașterea prospectivă:

(1) Cunoașterea prospectivă nu poate fi testată în natură, întrucât nu oferă reprezentarea unei realități empirice. Prin urmare, calitatea sa va depinde de cât este de plauzabilă, iar nu de corectitudinea sa predictivă, rezultând caracterul explorator al exercițiilor de foresight.

(2) Cunoașterea prospectivă presupune un anumit nivel de incertitudine și complexitate, atunci când există incertitudini cu privire la anumite relații cauzale ori la relevanța lor pentru sistemul studiat.

(3) Cunoașterea prospectivă este coagulată sub forma unor viziuni coerente despre viitor, în timp ce cunoașterea științifică include anticipări ale viitorului.

(4) Cunoașterea prospectivă este menită să genereze acțiune prin combinarea oportunităților și amenințărilor cu cunoașterea științifică relevantă relativă la o problemă particulară.

(5) Cunoașterea prospectivă împărtășește dimensiunea hermeneutică a științelor sociale, fiind subiectul unei permanente re-interpretări.

(6) Cunoașterea prospectivă nu este orientată strict spre viitor, combinând identificarea țințelor normative cu fezabilitatea socio-economică și plauzabilitatea științifică.

(7) Cunoașterea prospectivă este pluri-disciplinară, sintetizând elemente care provin din științe sociale și naturale.

Cunoașterea prospectivă este o formă de cunoaștere strategică, necesară pentru stabilirea priorităților, formarea punctelor de vedere într-o negociere, dezvoltarea viziunilor strategice și rezolvarea problemelor. Pentru Grunwald (2007), următoarele afirmații caracterizează cunoașterea strategică:

(1) Cunoașterea strategică este rezultatul unor combinații care vizează un obiectiv, utilizându-se

cunoașterea științifică exploratorie, cunoașterea rezultată din raționamente evaluative și cunoașterea care ghidează decizii strategice.

(2) Cunoașterea strategică este în mod necesar provizorie și incompletă în aspectele sale descriptive, dar și dependentă de modificarea conceptelor normative ale societății în aspectele sale evaluative.

(3) Utilizarea cunoașterii strategice conduce la o reflecție necesară asupra contextului și incertitudinilor deciziei.

Diferențierea între cunoașterea științifică „normală” și cunoașterea prospectivă trebuie raportată la două forme distincte ale discursului politic: *discursul relativ la definirea politicilor* (în care problemele sunt identificate și definite) și *discursul relativ la evaluarea politicilor* (în care opțiunile pentru decizii politice sunt evaluate în raport cu capacitatea de a rezolva probleme). Cunoașterea prospectivă fundamentează, desigur, discursul relativ la definirea politicilor, permițând determinarea contextului politic necesar pentru a răspunde unor viitoare oportunități ori amenințări (tabel 1).

Schomberg (2005) definește un număr de elemente care caracterizează discursul politic relativ la definirea politicilor publice:

(1) definirea priorităților și identificarea celor care definesc priorități;

(2) învățarea orientată prin acțiune, acceptând că definirea problemelor se modifică în timp, pe măsură ce se acumulează cunoașterea științifică și apar noi perspective;

(3) discutarea contextului în care se formulează politici;

(4) identificarea potențialului conflictual al unei probleme;

(5) integrarea unor solicitări diferite, percepute ca incompatibile;

Tabel 1: Tipuri de raționamente care propun cunoaștere prospectivă sau cunoaștere științifică în relație cu discursul politic (Schomberg *at all.*, 2005)

BAZA CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE	Raționamente Forme bazate pe utilizarea cunoașterii	Raționamente Abordarea problemelor	Discursul politic
CUNOAȘTEREA PROSPECTIVĂ	PRETENȚII DE PLAUZABILITATE (argumente întemeiate pe gândirea analogică)	DEFINIREA / EXPLORAREA PROBLEMELOR	DEFINIREA POLITICILOR
CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ	PRETENȚII DE PREDICTIBILITATE	REZOLVAREA PROBLEMELOR	EVALUAREA POLITICILOR

(6) evaluarea cunoașterii științifice disponibile, care poate fi un factor limitator al acțiunii politice, ori poate conduce la legitimarea sa.

Observăm că la interacțiunea între domeniul politicilor și domeniul cunoașterii există anumite „puncte de stres”, ce trebuie avute în vedere în momentul dezvoltării unui exercițiu de foresight (figura 1). Cel mai important dintre acestea este prezent tocmai în locul în care cunoașterea devine necesară pentru definirea discursului relativ la definirea politicilor, a discursului relativ la evaluarea alternativelor de decizie și pentru balansarea lor astfel încât să rezulte politici robuste și durabile. Nu este însă singurul. Documentele politice și teoriile pe care se întemeiază decizia politică vor trebui puse în relație cu cererea de cunoaștere prospectivă formulată de decident în momentul lansării exercițiului de foresight. Problemele apar atunci când între gândirea politică a celui care va lua decizia și documentele politice care definesc contextul investigării prospective sunt fricțiuni evidente.

Cunoașterea prospectivă se coagulează sub forma viziunilor strategice. O viziune strategică

este caracterizată de trei elemente: (1) se referă la un viitor suficient de îndepărtat, (2) reprezintă o idealizare și (3) presupune dorința de schimbare sistematică. În primul rând, viziunile strategice sunt, în mod intrinsec, *viziuni referitoare la un viitor care trece dincolo de orizontul prognozelor*. O astfel de specificare poate părea, la o primă vedere, inutilă prin caracterul său evident. În fond, despre ce altceva poate fi vorba dacă nu despre o *pre-viziune*, atunci când încercăm să definim un punct de vedere asupra imaginii viitorului. Dar importanța acestei caracteristici este dată de faptul că ne spune ce nu este o viziune strategică. Prin urmare, *o viziune strategică nu este o interpretare a prezentului*. Interpretând starea actuală a unui sistem putem distinge un set de evoluții posibile, dar nu viziuni strategice, care rămân domeniul strict al studiilor de foresight. O astfel de precizare merge dincolo de rigurozitatea definiției, influențând însăși practica metodologică a dezvoltării viziunilor strategice și a planificării. Pe de altă parte, identificarea elementelor care definesc opțiuni posibile în viitor rămâne necesară în procesul formulării alternativelor pentru decizia strategică, dar nu este suficientă.

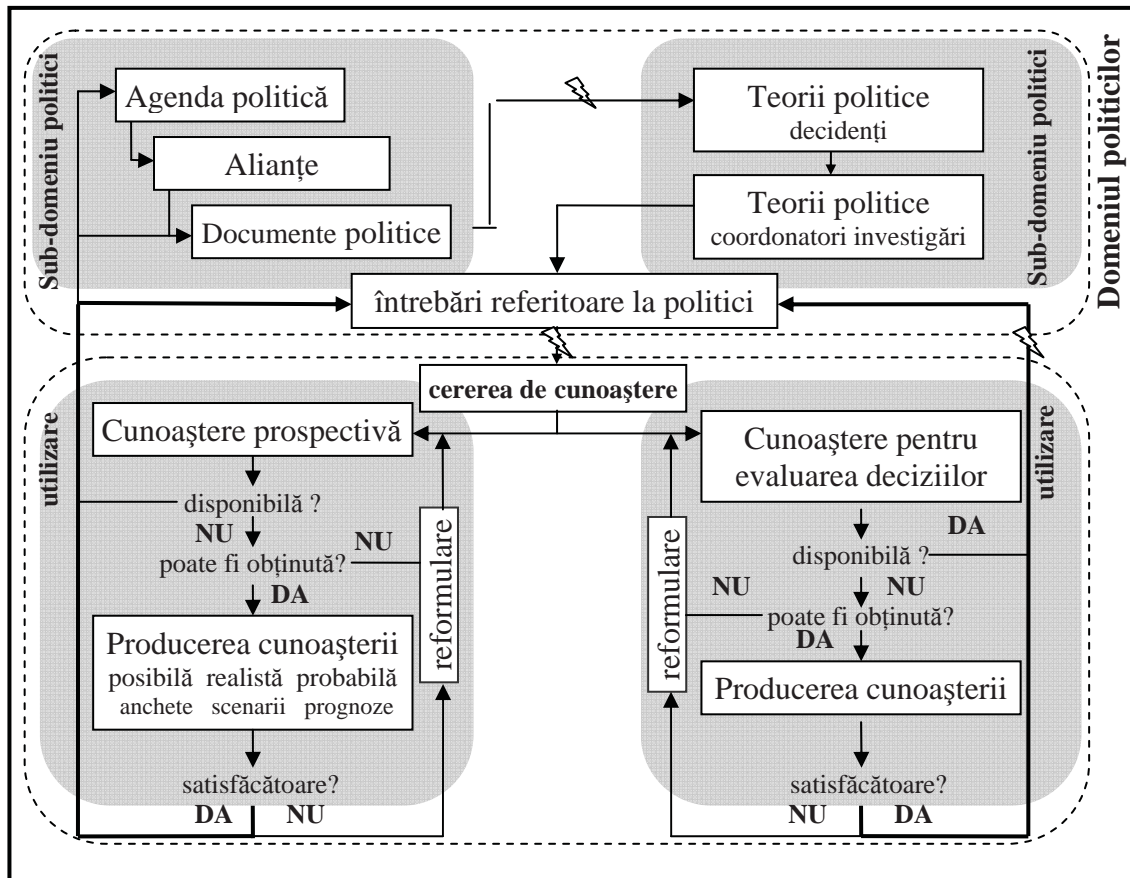

Figura 1: Schema interacțiunii între domeniul politicilor și domeniul cunoașterii (DeWit B., 2005)

O viziune se referă la un viitor idealizat. Totuși, viziunea strategică nu se referă la un viitor perfect, ci la cel mai bun viitor posibil în raport cu contextul dezvoltării exercițiului prospectiv. Prin urmare, construcția viziunilor strategice presupune un proces de selecție a unui viitor preferabil din mulțimea celor posibile sau probabile. Conceptul de preferință necesită două precizări. Mai întâi, o astfel de abordare presupune ipoteza că viitorul nu este determinat în mod unic, că alternative sunt posibile. În al doilea rând, dezvoltarea viziunilor implică posibilitatea unei alegeri ulterioare în raport cu *subiectele de interes ale decidentului politic*. Acestea din urmă pot fi interpretate intuitiv, ca trasee, pe care decidentul se deplasează pentru a atinge virtual stări finale ideale, numite *ținte*. În cazul în care țintele nu pot fi definite cu precizie, locul lor este luat de *obiective* (Filip, 2002). Prin urmare, importanța acestei caracteristici este dată de faptul că definește morfologia unei viziuni strategice: *colecții de obiective idealizate, situate dincolo de orizontul prognozelor*.

Dezvoltarea viziunii strategice este generată de nevoia de convergență a acțiunilor pe o direcție preferată, astfel că întreg procesul de construcție a unei viziuni strategice este motivat de nevoia de a produce sau direcționa schimbarea. Un demers care își propune investigarea viitorului, fără a propune un mod sistematic de gestionare a schimbării, nu poate genera o viziune („un proiect”) (Barbieri Masini, 1993). Consecința este că *o viziune strategică nu poate fi exploratorie și nu poate presupune definirea unor alternative pentru viitor*. Rolul său este tocmai de a „focaliza” viitorul, astfel încât procesul generării sale să impulsioneze convergența energiilor și efectul îndeplinirii potențialului său prin însăși efortul de a o construi.

O teorie a viziunii este o teorie a schimbării, iar schimbarea poate adopta o formă *ideațională* și o formă *transformațională* (Helm, 2006). Deși formularea viziunii este alimentată de contextul exercițiului de foresight, viziunea strategică în sine este o proiecție a ceea ce ar trebui să fie, dincolo de ceea ce există. Prin urmare, ideile decantate și integrate în procesul construcției sale trebuie să posede forța necesară pentru a-i atrage pe cei consultați în direcția îndeplinirii lor. Pe de altă parte, viziunea presupune o caracteristică transformațională: schimbarea ar trebui să înlocuiască vechi structuri cu structuri noi. Prin urmare, identificarea situației în care formularea viziunii strategice poate conduce la definirea alternativelor de decizie pornește cu două tipuri ideale: (1) viziunea este necesară pentru

declanșarea schimbării în contextul unei (nedorite) stabilități structurale și (2) viziunea este utilizată pentru a răspunde unor schimbări contextuale rapide. În prima situație sunt excluse transformări graduale ale sistemului sau îmbunătățiri progresive, opțiunile pornind de la premisa unei schimbări de amploare. În cel de-al doilea caz, transformarea nu este indusă de viziune, aceasta fiind un răspuns la schimbări contextuale generate de forțe aflate dincolo de orice control. Practica metodologică a dezvoltării viziunilor strategice presupune, simultan, elemente ale ambelor situații: schimbarea intenționată și schimbarea contextuală. Totuși, este important să subliniem că *viziunea strategică nu reprezintă un răspuns direct la problema transformării sistemului, ci punctul de referință al unui model incremental* (Helm, 2006).

Dimensiunea funcțională a construirii viziunilor revine la întrebarea dacă succesul unei viziuni este dat de forța sa implicită sau de explicitarea sa. Din perspectiva psihologiei sociale, o viziune este mai puternică dacă este implicită, căci influența unei reprezentări sociale crește dacă nu suntem conștienți de existența sa (Moscovici, 1984). România, spre exemplu, a avut timp de un deceniu două obiective asupra cărora s-a atins un nivel ridicat de consens și care au orientat acțiunea politică: aderarea la structurile NATO și la structurile Uniunii Europene. Nu a fost necesar un exercițiu de foresight și explicitarea unei viziuni strategice pentru a le identifica. Totuși, acesta este un caz rar și fericit. De cele mai multe ori este necesar un proces sistematic care să conducă la definirea celor mai potrivite obiective pe termen lung.

Dar a produce o viziune strategică nu este suficient. Fundamentarea acțiunii politice pentru un interval de timp se realizează printr-o reflecție asupra viziunii prin prisma situației curente, prin înțelegerea fracturii între performanțele actuale și imaginea descrisă în viziune. Odată determinate, diferențele sunt adoptate ca noi baze pentru stabilirea obiectivelor care decurg din construcția viziunii strategice. Rezultatele actuale s-au obținut cu un anumit nivel de competențe și resurse care s-ar putea să nu fie suficiente pentru atingerea noilor obiective, astfel că planificarea obținerii unor noi competențe și resurse devine necesară. Aceasta este o componentă esențială în *dezvoltarea vizionară* („visionary development”) (Holstius, Malaska, 2004).

Dezvoltarea vizionară este asociată unor schimbări ambițioase, care trec dincolo de orizontul prognozei și presupun parcurgerea unor etape succesive. Prin urmare, odată ce elementele

ideaționale și transformaționale ale schimbării sunt identificate, ele vor trebui prioritizate, ceea ce va presupune definirea celor mai importante obiective din punct de vedere strategic. Aceasta este zona de interferență între managementul strategic și managementul vizionar. Potrivit Wilenius (citată în Seppala, 2004), managementul strategic se bazează, în cea mai mare măsură, pe resursele existente și dezvoltarea lor. Cu totul altul este punctul de plecare în managementul vizionar, în care obiectivele sunt situate departe în viitor – indiferent de starea actuală a sistemului. Scopul este de a desprinde metodologic construcția viziunii de determinarea evoluțiilor pe termen scurt ale sistemului, astfel încât să poată fi determinate țintele dezvoltării.

Obiectivele unui exercițiu de foresight

În vederea asigurării unui impact pozitiv și sustenabil, procesul de identificare a viziunii de dezvoltare a sectorului de cercetare-inovare trebuie să fie unul participativ, care să implice în primul rând toți actorii locali interesați, inclusiv decidenții, dar și expertiza științifică internațională. Experiența internațională în acest sens denotă relevanța și oportunitatea metodologiei cercetării prospective (foresight) pentru planificarea strategică a priorităților în domeniul științific.

Cercetarea prospectivă trebuie să fie anticipată de o etapă preliminară în care va fi selectată metodologia de foresight potrivită, printr-o analiză comparativă a experiențelor de acest fel desfășurate pe plan internațional, fără a nega importanța specificului național. În cazul nostru, deosebit de util s-a dovedit a fi *Proiectul suport pentru dezvoltarea unui exercițiu de foresight în Republica Moldova – FOR-MOLDOVA*, demarat în cadrul Programului comun AȘM – Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România. Proiectul a permis o cooperare de tip twinning cu echipa de experți care a implementat cu succes un exercițiu similar în România (Proiectului ROST – Primul exercițiu național de Foresight în Știință și Tehnologie, prin care s-au elaborat Strategia și Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2007-2013, director – Profesor Adrian Curaj).

Desfășurarea unui exercițiu de foresight pentru sfera de cercetare-inovare din Republica Moldova trebuie să țină cont de următoarele principii:

- Mediu participativ de elaborare și implementare;
- Abordarea pro-activă în identificarea priorităților și elaborarea scenariilor;
- Responsabilitate socială;
- Analiza sistemică în contextul evoluțiilor interne și externe;

- Integrarea sistemului de cercetare autohton în circuitul științific european și internațional;
- Concentrarea resurselor disponibile pentru atingerea priorităților primare identificate;
- Identificarea priorităților în baza importanței social-economice și a perspectivelor de a exercita un impact pozitiv asupra societății în ansamblu.

În această ordine de idei, obiectivele exercițiului de foresight din Republica Moldova ar fi următoarele:

- *Identificarea listei domeniilor prioritare pentru dezvoltare tehnologică și inovare prin metodologii inclusive și transparente;*
- *Elaborarea seturilor de scenarii privind nevoile socio-economice în următoarele decenii și identificarea viziunii strategice pe care se vor întemeia viitoarele politici publice și programe;*
- *Crearea rețelelor care vor susține implementarea viitoarelor politici publice și stimularea unui dialog continuu asupra viitorului între autoritățile publice, mediul de afaceri și societatea civilă.*

Implementarea exercițiului de foresight va contribui la îmbunătățirea procesului de planificare și previziune dinamică a priorităților naționale în domeniul științei și inovării, cu aplicarea procedurilor și tehnicilor folosite de statele membre UE, dar și cu axarea pe prioritățile europene general acceptate.

Identificarea listei domeniilor prioritare este importantă în contextul existenței unei comunități științifice de dimensiuni reduse și disponibilității unor resurse limitate. Domeniile prioritare identificate trebuie să reflecte atât potențialul științific din țară, necesitățile societății, cât și vizibilitatea internațională a școlilor științifice autohtone.

Sfera tehnologică și inovațională oferă oportunități multiple pentru folosirea resurselor financiare și administrative, dar impactul final exercitat de acestea este variabil și cu o relevanță diferită în timp. În acest context, pentru asigurarea folosirii raționale și optime a resurselor de care dispune societatea este necesar să fie realizată identificarea unor domenii prioritare în sfera tehnologică și inovațională, relevante pentru etapa actuală de dezvoltare economică a țării, capabile să producă schimbări calitative și de durată, creștere economică și bunăstare socială și să servească pentru edificarea continuă socio-economică a țării.

O importanță tot mai mare o reprezintă și procesul de racordare la prioritățile științifice europene (cel puțin pe filiera PC7), îndeosebi în lumina aspirațiilor de integrare europeană a Republicii Moldova.